

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԴԵՄ

Հակառակ արև իրողութեան, որ մեր ժողովուրդը տվէն նոր վարդապետութեան և գործի համար լըջօրէն զբաղուող մարդիկ կ'ընենայ, համայնավարութիւնը կազմած է պետակ մը լաքացութիւնու Բոլոր գտողութներու մէջ, անկարելի է հանդիպիլ խելօք գլուխը հայու մը, որ յարած ըլլալ համայնավար տեւութեանց: Ս. Լէն տեղ ու խելո՛ւ ու կրակ, մարտի ու գաղափարներով սնանկ թիւում ու անօթի կարգ մը տգէտ և ահամանափակ թիւով պատանիներ են, որ կոմիւնիզմ կը խաղան. լաճախ ուռանց գիտնալու և բժշկուելու տնոր ծրագիրն ու սկզբունքները:

Օր մը անոնք Յունաստանի մէջ «Կեցցէ կարմիր Յունաստան» կը պօռան, մէկ ուրիշ օր Ամերիկայի հայ բանտ որու թեան կոչ կ'ընեն՝ համայնավար շարքերը խտալնել՝ տապալելու համար «Ամերիկեան պուռժուայական կոռուպորութիւն»ը: Մէկ այլ տեղ անոնք կ'աշխատին Լենինեան գրականութիւնը տարածել և ծածկել:

Ի հարկէ հայ ժողովուրդը շատ լաւ գիտէ արժէքը այս ուրացողներուն և զգուանքով կը նայի անոնց վնասակար քայլերուն: Բայց դժբաղդաբար մեզ շրջապատող ժողովուրդները լաճախ սխալ ենթադրութիւններու կը տարուին, այդ քանի մը արքայորդները մտաւորական առաւորդներ և կամ ազգային ներկայացուցիչներ կարծելով: Եւ անոնք առանց այդ պատճառներուն ալ մեզմէ դժգոհ տարրերը, նոր պատրուակ մը կ'ունենան սելիի ևս հրահրելու իրենց կիրքերը և աննպաստ յօդուածներով յարձակելու մեր վրայ: Եւ երէկ պաշտօնակից մը հայ ժողովուրդը կը ներկայացնէր «անարի» տարածող, ուրիշ մը համայնավար վարձկաններ և «անբաղձալի տարր»:

Դարման մը կա՛յ այս տխուր իրականութեան: Զգաստութեան կոչ ուղղել արտասահմանի հայ բազմութիւններու ճակատագրին հետ խաղացող այդ քանի մը թափփուլներուն, ապառքին և յուսահատ փորձ մը կ'ըլլայ, որովհետև միշտ անպակաս պիտի ըլլան քանի մը թափառականներ, որոնք իրենց խիղճն ու հոգին արծաթին ծախած չըլլան: Իսկ երկրի մարդպանները հեգնանքով կը նային հայութեան զայրուածներուն: Արդեօք աւելի սրժէքաւոր կը նկատեն դէպի համաշխարհային բռնկում նետուած մէկ քայլ, քան հազարներու բնա՛նջումը: Ազգային զգացում և տարրական խիղճ ունեցող ամէն մէկ սրտցաւ հայ փոխանակ քաջալերելու, պիտի սաստէր այդ կարդի խառնակիչները, զգուշացնելով զանոնք՝ թափառականի հայութեան կեանքով խաղալէ:

Յիմարական փորձ մըն է քանի մը հայ իմաստականներու վերայ յոյսեր դնելով «Համաշխարհային Յեղափոխութիւն» սպասելու վերջ՝ ի վերջոյ ի՛նչ պիտի շահի աշխարհը՝ եթէ քանի մը հարիւր Թրոցքիի և Լենինի անունով երդում պատառ ըլլան. անով ոչ եւրկիրը կը փոխուի, և ոչ ալ «Համաշխարհային Յեղափոխութիւն»ը քայլ մը առաջ կ'երթար: Նոյն իսկ ամբողջ հայութիւնը այդ ուղղութեամբ կրակ կտրի, ոչ մէկ բան կրնայ փոխել աշխարհի ճակատագրէն:

Հազար անգամ անպարտուած ճշմարտութիւն մըն է որ կը կրկնենք հայ ժողովուրդի առողջ և ղեկավար միտքը երկու կարծիք չունի այս խնդրի մասին: Մեր ժողովուրդի շահը կը պահանջէ, որ մենք ամենուրեք դէմ ըլլանք համայնավար յորձանքին, և մասնաւորաբար գաղութներու մէջ, չի վտա՛ գելու համար մեր փ ստիւղի վիրքը, ամէն գո՛ով արգելքնք այդ ուղղութեամբ եւեղած քարոզութիւնները: Անհրաժեշտ է նաև մամուլի և լարաբերութիւններու միջոցաւ պարզել թիւրիմացութիւնները՝ մեզ հիւրըկալող ժողովուրդին մէջ: Բացատրել, որ չիկալ աշխարհի վրայ ո և է ժողովուրդ, որ շնորհիւ իր ազատամիտ խառնուածիին այն ան բուռն կերպով հակառակ ըլլալ համայնավարութեան, որքան մեր ժողովուրդը:

Փաստ

Երբ Ռուսաստանի բոլոր ժողովուրդները լուռ համակերպութեամբ կը տանէին այդ լուծը, Հայաստանի հայութիւնն էր որ 1921ի Փետրուարեան ժողովրդական ուժեղ ապստամբութեամբ մը, ռուսական կարմիր բանակը հեռացուց իր երկրէն:

Պէտք է ցոյց տալ, որ Արևելքի այս տառապելոծ ժողովուրդը որ ծովերով արեւն է անցեր՝ իր անկախութեան համար, չէ կարող տարուի, կարմիր յորձանքէն և մէկ օրէն միւսը թաղել իր երազները:

Բոլոր երկիրներու համայնավայրերը ճանչցուած են իբր տարր մը, որ հանրալին ապահովութիւնը կը խանգարէ: Իսկ այդ տարրին մէջ երբ կը գտնուին օտարականներ, ժողովուրդներու զայրոյթը կը դառնայ անսահման: Ֆրանսայի մէջ գտնուեցան ականաւոր մարդիկ, որոնք հիմ բռնելով համայնավար ցոյցերու մէջ օտարներու մասնակցութիւնը՝ պահանջեցին բոլոր օտարականները վտարել Ֆրանսայէն:

Բացորոշ է սպառնացող վտանգը: Կը մնայ արտասահմանի հայութեան մէկ ճակատ կազմել, խօսքով և մամուլով ցոյց տալ որ հայ ժողովուրդը հեռու է համայնավար գաղափարներէ և գործերէ:

Հ. Մ. Ը. Մ-ի ՊԵՅՐՈՒԹԻ ՖՈՒԹՊՈԼԻ Ա. ԹԻՄԸ

Որ լաւաշիկայ ուրբաթ 15 Ապրիլ, պիտի մեկնի Հայէպ, կատարելու երկու մրցումներ՝ Հ. Մ. Ը. Մ-ի Հայէպի Մ. ճիւղի և տեղական լաւագոյն խումբի մը դէմ:

«ԱԶԴԱԿ» Ի ԲԱԺԱԿԸ

Յառա՛իկայ շարթուման ընթացքին Հ. Մ. Ը. Մ-ի Պէյրուլի և Հայէպի մասնաճիւղերու միջև տեղի ունենալիք ֆուլպօլի մըրցումին «Ազգակ» կը տրամադրէ խնդանութեան բաժակ մը:

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՃԴՆԱԺԱՄ ՄԸ

Յետ պատերազման հայ իրականութեան մէջ, ոչ մէկ վիշտ և մտահոգութիւնը արեւափ խորունկ ու ճգնաժամային է եղած. որչափ հեռուոր հորիզոններու տակ ցրուած մեր երկսսեռ որբերը, և անոնց բարոյականի մտահոգութիւնը, Հայ մամուլը օրը օրին, թէ և ոչ շատ մանրամասն, Հայաստանէն մինչև Ֆրանսա ու Սիւրիա կուտայ անոնց ենթարկուած դրութիւնը, ինչպէս նաև բարոյական խաթարման այն ահաւոր փաստը, որ կախուած է անոնց գլխէն ի հաշիւ. մեր ազգային համայնքին ու բարոյական գոյութեան:

Թողնելով հեռաւոր վայրերու ցաւերը իր չրջանի մամուլին ու դեկավարներու, առենք Սիւրիական և մասնաւորաբար Լիբանանահայ չրջանը, ուր որբերու բարոյական գոյութիւնը ծանր ճգնաժամ մըն է կ'անցնէ: Լիբանանեան որբերու հրակոթնան պաշտօն ունեցող Ամերիկեան հաստատութիւնը, որբերու Լիկը արդէն իսկ ենթարկուած է ծանր մտահոգութեան մը, տեսնելով օրը օրին որբերու մէջ աճող բարոյական անկումն ու վատասելումը, որուն որպէս առաջին միջոց դիմած է Հայրենակցական Միութիւններուն և ներկայացական ժողովի մը մէջ խորհրդածութեան նիւթ դարձուցած զայն:

Հազարներու կը հասնին այժմ այն երկսսեռ որբերը, որոնք երկու տարիէ ի վեր պատանի հասակի մէջ դուրս կուգան Ամերիկեան որբանոցներէ, մտնելու կեանքի ահաւոր քուրային մէջ, հաց ու ապրուստ ճարելու: Վերջին ամիսներուն, ինչպէս կը յայտնեն պաշտօնակա՛ն բերանները, այդ որբերէն մէկ մասը արդէն իսկ չդիմանալով կեանքի պայմաններուն և անգործութեան մութարու ախառին ենթարկուած են, և կամ ինկած աղաճոծ ճանապարհ վրայ, երկու ահաւոր ախտեր, որոնք կրնան օրը օրին տարածուիլ այդ երկսսեռ պատանեկութեան մէջ, և դառնալ մեր ազգային գոյութեան ու բարոյական շինուածքին հիմքը խորտակող քրեւոյթներ:

Դժբախտութեան այս օրերուն բարձրական յուզարկաւորութեան մը

մը դէմ հանդիման, մեզ չի հետաքրքրեր, անցեալի պատմութիւնը և ոչ ալ պատասխանատուութիւններու հշտումը, ցաւի մեծութիւնը արդէն իսկ այդ որբերու զոյգ տէրերը՝ հայ ժողովուրդ և Ամերիկեան պատկան մարմիններ՝ դրած է խորհրդակցելու և միահամուռ գործունէութեամբ չարիքը բառնալու ստիպողականութեան առջև:

Ազգային պատկան մարմիններու խորունկ գիտակցութիւնը որբերու բարոյական կեանքի անկման և անոր հեռանքներու շուրջ, ինչպէս նաև Ամերիկեան հաստատութիւններու անոնց հետ գործելու և միահամուռ աշխատանքի պատրաստակամութիւնը թէ և ուչ բայց և ամենէն ազդու միջոցն է գոնէ նուազագոյնին իջեցնելու սկսած ու արդէն բաւական իւրացուցած այդ վէրքը: Կը մնայ աշխատանքի և գործունէութեան ձեւը և ուղղութիւնը գծել, որմէ, մեծապէս կախուած պիտի ըլլայ ստանալիք արդիւնքնք:

Ապրուստի հոգը, ինչպէս նաև անչափահաս տարիքին կեանքի յորձանքին մէջ մտնելու ստիպողականութենէն յառաջ եկած այդ չարիքը, ի հարկէ միամտութիւն է կարծել, որ մէկ օրէն միւսը քարոզութիւններով ու յորհրդներով պիտի վերացուի: Եւ ուղղութեամբ մտածողութիւն մը ազգային թէ ամերիկեան չրջանակի մէջ ոչ միայն օգտակար չըլլար, այլ և մեծապէս պիտի վնասէ գոյծին զուր ուժ և ժամանակ ըսպատել հարկադրելով երկուստեք: Անհրաժեշտ է օր առաջ հիմնական աշխատանքի սկսիլ նկատի ունենալով աշխատանքի տալականութիւնը և իրաւասութեան և կարելութիւններու սահմանները:

Հայրենակցական Միութիւններու ներկայացուցչութիւնը թանկագին դեր կրնայ կատարել այս բոլորին մէջ, ոչ թէ անկախ մարմնով, այլ իրեն յենարան ունենալով Ազգ. առաջնորդարանը, որ ժամանակ, հրահարաւորութիւններ, ինչպէս նաև բարոյական թէ նրութեան իրաւասութիւն ունի վճռական դեր կատարել մասնաւորաբար անչափահաս որբերու և եկսսեռ պատանիներու վրայ:

Որչափ մեզ ծանօթ է, կաթողիկոսական Փոխանորդարանի և Նպաստամատոյցի տնօրէնութեան համաձայնեթեմաք վերջին մէկ ամսուայ ընթացքին Պէյրուլի վրանաքաղաքը ներս թէ արտարձաննալու մէջ փոսդոց և էն հաւաքուեցան մէկ քանի հաւասարակիցներ և զեռելուեցան վարժապետներու մէջ:

Նպաստամատոյցի կողմէ տրամադրուած սոյն խնդակաւ օժանդակելու և վաթ. փոխանորդի համ. վարչ. աշխատութիւնները, մէկ քանի հաւասարները փրկեցին փոքրիկ կեանքէն, ինչպէս նաև առաջ մը եղան մէկ քանի հարիւր րոպտիքէ ներս մացեցու Ազգ. Իշխման թեան թէ անգրիկեան օժանդակութեան բարոյական հեղինակու թիւը:

Մէկ երկու ամսուայ ընթացքին կատարուած սոյն անադուակ բայց իրական փոխարար աշխատանքը կարելի է կատարել նաև երչսեռ պատանիներու համար, գործի և զբաղման հաշիւալուումով, որուն համար պէտք է քով քովի գան Հայրենակցական Միութիւններէն առաջ Ազգ. Առաջնորդարանը և Նպաստամատոյցի տնօրէնութիւնը:

Այս ճանապարհն է, որ իրական գործ կատարելու հնարաւորութիւններ պիտի տայ նաև թէմքի ժողովուրդի ապրելակէ պին և կենցաղին վրայ, որուն մասին, Կաթողիկոս Թոք գեղու ջԱՐԵՆ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԵՂԵՆԻ ԶԱՐԵՆՑ ԱՐՁԱԿՈՒԱՄ

Ինչպէս կը յիշուի կոմունիստ բանաստեղծ Նիկոլէ Զարենց անցեալ տարի Սեպտեմբերին, փողոցին մէջ, անպարկեշտ առաւարկ մը ըրած էր հայ օրիորդի մը և մերժումով հանդէպելով, ատրճանակ քաշած:

Նրեանի դատարանը երեք տարի պատիժ սահմանեց այս արարքին համար: Աժմ ռեյտրիդային Հայաստանէն (Զ մարտ) կ'իմանանք թէ՛ Դեկտ. 29-ին, Զարենցի կնոջ հիււանդութեան և մահուան առթիւ, 7 օր արձակուրդ տրուած է անոր: Յետոյ Զարենցի հոգեկան առանց ան ալ խանգարուած վիճակը ծանրացուց անոր կնոջ սնահնկալ մահը: Անոր հոգեկան վիճակը այնքան վատթարացաւ, որ անհնար դարձաւ կարանքի տակ պահել: Պրոֆ. Արկուստեանի նախադաճութեամբ և բժ. Գրոյի և բժ. Լուսինեանի անդամակցութեամբ կազմուած բժշկական յանձնաժողովը Յունուար 2 ին քննելով Զարենցի հոգեկան վիճակը, գտաւ որ զայն յառաջիկային կարանքի տակ (բանտ) պահելը վերջնականապէս կը քայքայէ անոր առողջութիւնը:

Այս հիման վրայ, Նրեանի գլխաւոր դատարանը Յունուար 18 ին որոշեց է բանտարկութեան փոխարէն հաստատել «ճարկադիր րժէկութիւն», Բանաստեղծը ուղարկելով սանատորիում մը:

ՀԱՄԱԿԱՐԱՐԱՆԻ ԴԱՍԱԽՈՍՈՆԵՐ

Նրեանի համալսարանը, իր հինգ Ֆագիւլթներուն համար, այս տարի ունի 117 դասախօս և գիտական ուժ, որոնցմէ 10 ը փրոֆէսոր, 7 ը օգնական (աւիստենտ) 7 ը աշխատանոցներու (լաբօրատուար) վարիչ, միաքանակելով դասախօս:

Կիները կը գործեն

Հայ կիները հեռգհեռէ կը ստանձնեն պատասխանատու պաշտօններ: Հայաստանի պետական հաստատութիւններուն մէջ: Մասնաւորապէս կրթական բաժիններու մէջ կիները բաւական մեծ թիւ մը կը կազմեն:

ԹԱՏՐՈՆ ՔԻՒՐՍԱԼ (Ծովագործ)

ՋԱՍԱԿԱԿԱՆ ՏՕՆԻ ԱՌԹԻ

ԵՐԿՈՒՇԱԹԻ 18 ԻՆ ԱՊՐԻԼԻ 1927 ԹԻԻ

Հայ Տրամա—Օրէքէթային լատերախումբը

Ղեկավարութեամբ Բ. ԱՐՈՎԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ համակրի գերաստուէրի Տիկ. Գանակա-

լայի, սիրուած գերաստան Տիրան Աճէմեանի, Վաղարշակի,

Արծրունու, Տիկ. Ժամիկի և ուրիշներ:

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ՀՈՉՈՒԿԱՌՈՐ ՕՐԵՔԷԹ ԵՐԷՑԵԱՆԻ

“Ա. Պ. Ո. Ե. Ը.”

3 Ա. Ե. Ը.

Օճանն ու Արեւիկը հարստեանքեան կուգան բեմ աւանակներով:

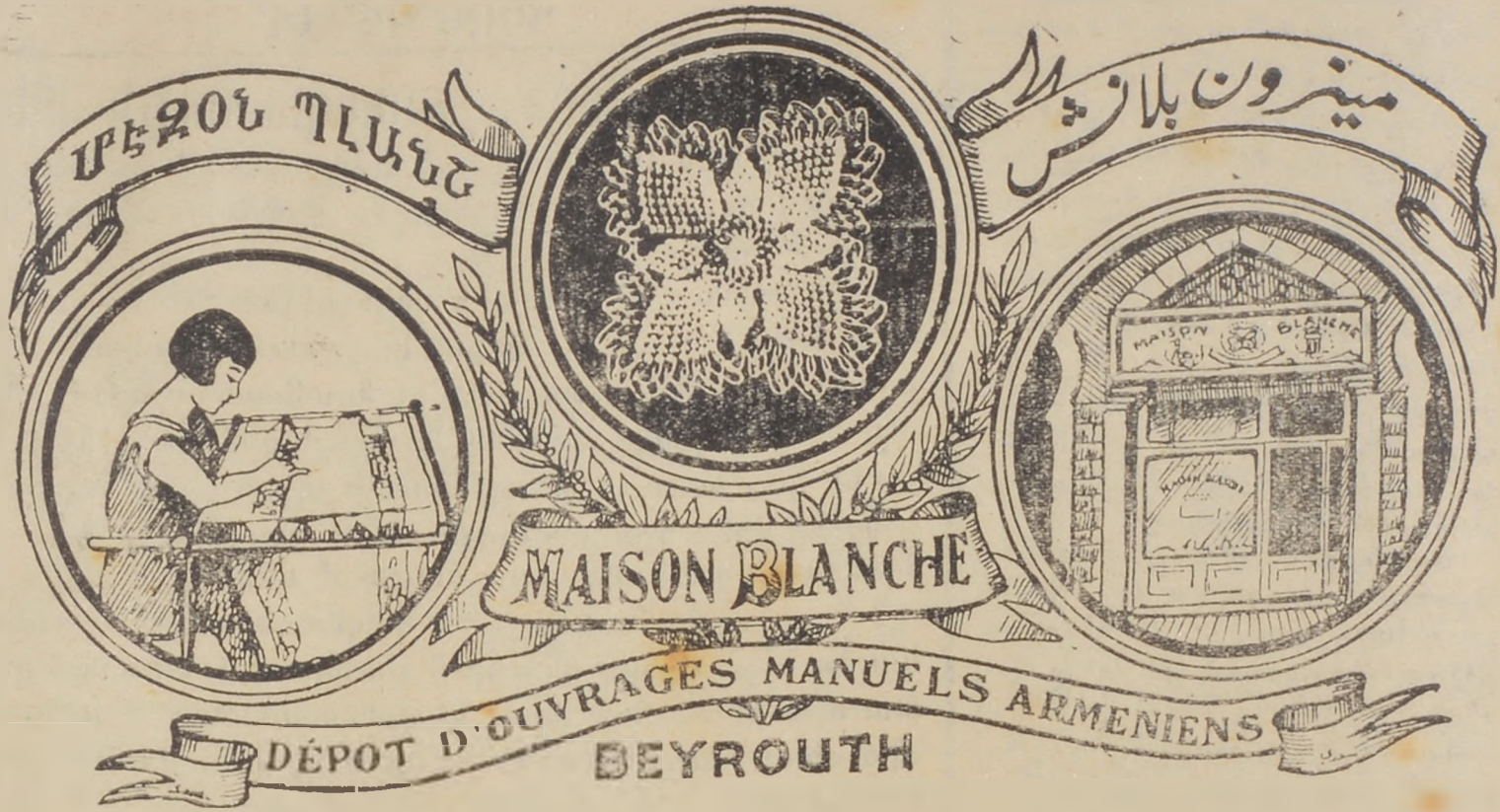
Կովկասեան պարեր, նուագախումբ եւ անակնկալներ

ՏԵՂԵՐԻ ԳՆԵՐԸ՝ ՕՐԵՔԷԹԻ 250, Ա. կարգ 39, Բ. կարգ 30 ս. դ.

Մօտ օրէն պիտի ներկայացուի, ի ՊԱՏԻ Բ. ԱՐՈՎԵԱՆԻ 25 ԱՄԵԱՑ

ԳՈՐԾՈՒՆԵՐԻ ԹԵՄԱՆ, Անձան թատերադեր Գ. Սուրբուկեանի

9 Է Պ 0 գովէտին:

ՄԷԶՕՆ ՊԼԱՆՇ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԵՆՈՒԳՈՐԾԻ ՎԱՃԱՌԱՍՈՒՆ

(10 ԱՎԸՆԻՒՄ ՎԷՅԱՆ, ՊԱՊ-ԻՏՐԻՍ, ՊԷՐՈՒՅ)

Կ'ստանանք պարտաւորութիւնը ամէն տեսակ հայկական ձեռագործներու, սեւ և
նի ծածկոցներ, անձեռոցներ, մահճա պի ծածկոցներ, վարագոյրներ, կանանց յատուկ ամէն
տեսակ ասեղնագործուած շրջագծաւորներ և ճերմակեղէններ, կանանց և առանց ասեղնա-
գործուած թաշկինակներ և այլն և այլն:

Ապսպրանք կ'ընդունինք Սիւրբիոյ և արտասահմանի բոլոր յաղարհներէն:

GRASHAM

LIFE ASSURANCE SOC. LIMITED

Սպահովագրութեան Անգլիական հանրածանօթ

Կրէշամ ընկերութեան, եթէ կուզէք ապահովել Ձեր

և Ձեր ընտանիքին ապագան:

Դիմել

Մ. Յ. Պօղոսեանին

Պ. Ֆիլիպ Տէրունեանի վաճառատունը

ՏՕՔԹ. Յ. ԵՂԻՍԵԱՆ

ՎԻՍՏԱՐՈՒՄ—ԱՍՏԱՐՈՒՄ

Փոխադրուած ըլլալով Վէյկան փողոց, Պէյքէի

մեծ շէնքին արեւելեան կողմը, մզկիթին

հիւսիսէ, բարեխղճութեան կը դարձան

աշխատի ամէն տեսակ հիւսնողութիւններ:

Ընդունելութեան պահեր ամէն օր եւ ամէն ժամ:

ՀԱՄԱՐՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՅԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Փրանսա, Հարաւային Ամերիկա, եւ այլուր մեկնող համարդ-
ներու, ինչպէս նաեւ Եւրոպայի մեկնող ուղևորներու ուղևոր-
ութեան կը յանձնենք, թէ ի վիճակի ենք ամէն տեսակի դիւր-
քիւններ ընծայել անցագրերու պատշաճութեան, ինչպէս նաեւ
վիզէի մասին, միշտ մեզ կեդրոն ունենալով Օճէլ Մարտիկան:

Այս բոլորի հետ ամենադիւրամասնի գինով եւ լաւագոյն,
պայմաններով տոմսակներ կը հայթայթենք աշխարհի բոլոր նաւա-
հանգիստներու, ի մասնաւորի Հարաւային Ամերիկայի համար, ուր
մեկնելի փափաքող համարդները այժմէն իսկ կ'արձանագրենք ի-
րենց լաւագոյն պայմանները ապահովելու հաստատութեան եւ զանազան
յանձնարարութիւններու գիւրութիւն յայ:

Օրէյին կից հաստատուած ենք նաեւ առանձին յանձնարարութեան
թիւն մը, որու միակ նպատակն է միջոցներէ եւ հարստ հասցէ
զուրկ հեռուուր ազգայիններուն հաղորդակցութեան եւ զանազան
յանձնարարութիւններուն գիւրութիւն յայ:

Մանրամասնութեան համար դիմել հետեւեալ հասցէին՝

ՇԱԽԱՐՇ ԵՎ ՀԵՆԱՆ

Օրէլ Մարտիկա Պէյքէի, Բօր

Հիւանդ Օրէլ Պաղտատ

ՊԷՐՈՒՄ ՆԱԽԱՅԱՐԱՐՈՒՄ ԿԱՅԱՐԱՆԻ ԱՆՄԻՋԱՊԵՍ ԿԻՑ

Ելքերականութեամբ լուսաւորուած և նոր կարասիներով ծո-
վահայեաց աննեակներ, մատչելի գիններ, լաւ սպասարկու-
թիւն, տաք և պաղ ջուրի բաշխիչ և ընտանեկան մասնաւոր
բաժիններ, նաեւ դիւրութիւններ կ'ընծայէ ճամբորդներու, կը
հայթայթէ նաւային տոմսեր և կ'առաջնորդէ մինչև նաւ:

Տէր և Տնօրէն

ՍՏԵՓԱՆ ՏԷՐ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԹԵՐՈՒՆ «ԱՅԴԱԿ»

ԹԻԻ 11

“ԿԱՐՄԻՐ ՏՈՒՆԸ”

Բ. ՄԱՍ

«Կարմիր Տունը իբրեւ հայկական հարցը.—
«Ահաւոր» կուսակցութիւնը եւ հայերը.— Հայերը կը գործակցին «Ահաւոր»ին»

Հին բնականութեանը Սեփի սե-
րայը բազմաթիւ ձեւափոխումներէ
և նորագոյնութիւններէ վերջ, դարձաւ
իբրեւ հայ բնականութեան
պաշտօնական պիւրիզ, անոր մեծ
ու պղծիկ ղեկավարներուն ժողով-
ապետը, որոնք գաղափարաւորա-
պետութեան օրոշմանով շինեցին
շարունակ թաղաքն ու ինչպէս,
ձաւթի ու Ազգի, Ճէմալի ու
Շիւքրի, Խանքի ու Բիւլիի հե-
մեքներ, անոր ստորերկրայ մութ
սենեակներուն մէջ էր գրչի սեղանը
ուրբ Ալի, Բեմալի ձաւթի ու
Բեմալի ձաւթի: Ժողովուրդը
սարսափով կանգնէր առ կարմիր
պալատի առջև և կը յիշէր անոր

երգերն տակ օր ցերեկով գործը-
նուած գաղափարն ու հիմքը:
«Կարմիր Տուն»ին ամէնէն սարսը-
նազդեցիկ պատմութիւնը ըմբռնելու
համար, անհրաժեշտ է ակնարկ մը
նետել «Կարմիր Տուն»ին վրայ որ
այնքան արդիւնաւոր զբաղեցուցած է
թիւրք և օտար պետական շրջա-
նակները:

Հայկական խնդիրը փոքր մասը
ամէնէն կարևոր հարցերէն մէկն է,
որ Պարսիկի դաշնագրէն վերջ թափ
մը արիւնն ու փոխերէ անցաւ: Անգ-
լական, Ռուսական և Գերմանա-
կան մրցակցութեան ընթացքին,
այս փոքրիկ ժողովուրդը յանապա-
հաբար կ'ապրէր:

Երկուսն եղած և մարգարէի լու-
նիւթական ահագին շնորհներու են-
թարկուած է: Եւրոպական դիւանա-
գիտութեան խաղերուն երեսէն այս
փոքրիկ ժողովուրդին քաջածը խնդրաշար-
քի կերպով օղբերգական է և տխուր,
որոնց մանրամասնութիւնները յի-
շել այս մեր գրքին մէջ, շատ եր-
կար և անկարելի պիտի ըլլայ: Մենք
այս մեր աշխատութեան մէջ մի մի-
այն պիտի յիշատակենք հայկական
հարցի և հայերու հանդէպ իբրեւ հա-
մարդկային կուսակցութեան քեօքի-
ներուն ի գործ դրած վարագու-
թիւններն ու «Կարմիր Տուն» կար-
միր սարսնեղան և մութ սենեակ-
ներուն մէջ ծրագրուած գաղափար-
ները: Ժողովուրդը և զարդերու ու
թաղանթներու հիւսնային օրոշման-
քը:

Իբրեւ հայ բնականութեան
հանդէպ ծրագրած բնականութեան օր-
շումը առաջին անգամ գործադրու-
թեան դուրսի սկսաւ, 1909 ապրիլ
14 ի, Կիւրիկիոյ Առանայի ջարդով:
Այս ջարդի պատճառը պէտք է

փնտռել 1325 մարտ 31 յեղափոխու-
թեան մէջ:

1919 ապրիլ 3 ին հետ ուղղա-
կի կապակցութիւն ունեցող մարտ
31 ի յեղափոխութիւնը Սուլթան Ապ-
սիլ Համիդի դէմ կատարուած ցոյց
մը կամ շարժում մը չէր, այլ Բիւլիս
Սապուրի հետեւի և Գեամիլ փաշայի
ղեկավարած «Ահաւոր» քաղաքական
կուսակցութեան պտուղն էր: Այս
շարժման այդքան արագ տարածու-
թեան ստատոսը պատճառները իբրեւ
համար թէրազքի մարդոց ուղեգր
ընթացքն էր:

«Ահաւոր» կուսակցութիւնը Ապ-
սիլ Համիլի միապետական վար-
չածէն և իբրեւ համար թէրազքի
գաղտնի կազմակերպութեան հակա-
ռակ էր: Անոնց միակ նպատակն էր
Սուլթան Ապսիլ Համիլի գահա-
զուրկ ընել և Բեհաւըր զահ Բաւա-
թիւնով Բիւլիս ծրագրերը գործա-
դրել: Մէկ խօսքով «Ահաւոր» կու-
սակցութիւնը Օսմանեան կառավա-
րութիւնը սահմանադրական կառա-
ւարութիւնը:

Վարութիւն մը ընելու կը ձգտէր Ա-
հաւոր իրենց ծրագրերը հիմնած էին ա-
պակեղծութեան հիման վրայ և այդ
պատճառաւ ալ փոքրիկ ժողովուրդ
գտնուող արաբ, արմաւուր, քիւրտ,
յոյն և հայ երեսփոխանները այս
կազմակերպութեան կողմնակցէ
էին և ուժ կուտային:

«Ահաւոր» կուսակցութեան մար-
դիւրը հայ կուսակցութիւններու հետ
ալ հասկացողութեան և համաձայ-
նութեան գալով, սկսած էին իբրեւ
համար թէրազքի կազմակերպութեան
դէմ պայքարել և հաւանք զանոնք
համաձայնութիւններէն հայերու այս
համաձայնութիւններէն համագործակ-
ցութեան շարժմանը գործադրուած,
հայերուն հարուած մը ինչոնեւ լա-
ւեր իր կ'սպասէր:

X.

Արտօնատէր

ՏՕՔԹ. Ա. ԳՕՆԵԱԼԵԱՆ